

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: **Геолого - географски факултет**

Специалност: *(код и наименование)*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

География

Бакалавърска програма: *(код и наименование)*

Г	Г	А	0	1	0	1	1	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

География

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	8	0	3
---	---	---	---

**Съвременни глобални и регионални
проблеми на човечеството**

Преподавател: гл. ас. д-р Павлинка Владимирова

Асистент: гл. ас. д-р Павлинка Владимирова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	15
	Практически упражнения (хоспетиране)	15
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	30
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	60
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	40 %
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	60 %

Анотация на учебната дисциплина:

Разглеждат се тези проблеми на съвременното цивилизационно развитие, които имат статут на глобални. Представят се различните гледни точки при формулиране същността на съвременните глобални проблеми - социално-демографска, технологична, геополитическа, геоекологична. Специално внимание се отделя на пространствената интерпретация и географската същност на глобалните промени, породени от единството на обитаемата среда.

Механизмите за решаване на глобалните проблеми са разгледани от гледна точка на едновременно протичащите процеси на глобализация и регионализация на съвременното развитие. Формулират се както общопланетарните, така и регионалните подходи при решаването на глобалните проблеми.

Акцентира се върху големия познавателен, нравствен и възпитателен потенциал на глобалистиката като модерно научно направление. Изучават се методологичните основи на концепцията за устойчиво развитие, извеждат се научно обосновани планетарни и регионални подходи за нейната реализация.

Предварителни изисквания:

Студентите трябва да знаят и/или да могат:

- да дефинират понятията антропогенен натиск, природно равновесие, стопанска ефективност, научно-технически прогрес.
- да познават основните етапи в стопанската история на Земята и главните центрове на световното стопанство.
- да оценяват чрез количествени и качествени показатели степента на социално-икономическо развитие на отделните типове страни в света.
- да познават съвременните тенденции в глобализацията и регионализацията на световното стопанско развитие.
- да боравят със специализирана тематични природни и социално-

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

икономически карти.

- да използват, обработват и анализират данни от специализирани статистически и други информационни източници на световни и регионални икономически и политически организации.

Очаквани резултати:

Успешно завършилите обучението по тази учебна дисциплина:

1. ще знаят:

- икономическата, социалната, екологичната и политическата същност на глобалните проблеми.
- регионалните първопричини за глобалните проблеми.
- степента на антропогенен натиск и неговите предпрагови кризисни екологични стойности.

2. ще могат:

- да формулират обществените приоритети при прехода към устойчиво развитие в различните типове страни.
- да дефинират мястото на България в глобалната проблематика и произтичащите от това приоритети на държавната политика.

3. ще познават:

- основния принцип, целите, задачите, механизмите и проблемите на прехода към устойчиво развитие.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Глобални проблеми – същност и класификации.	4
2	Нравствено-етични, социално-икономически и геоекологични аспекти на съвременното развитие.	2
3	Геоекологична (пространствено-географска) интерпретация на глобалните проблеми.	2
4.	Многопосочен антропогенен натиск.	2
5.	Резултативни глобални проблеми.	2
6.	Геоекологична политика.	2
7.	Глобални модели за развитие. Основни принципи на глобалистиката.	2
8.	Традиционни и нетрадиционни аспекти на сигурността. Национална, регионална и глобална екологична сигурност.	2
9.	Устойчиво развитие – основни принципи, цели, задачи, механизми и проблеми.	4
10	Глобална геоекологична политика и стратегии за преход към устойчиво развитие – основни механизми.	2

11.	Регионални аспекти на прехода към устойчиво развитие. Геоокологични стратегически цели, приоритети и директиви на ЕС.	2
12.	България и преходът към устойчиво развитие в интегрираща се Европа – концептуални и институционални рамки.	2
13.	Вътрешни регионални аспекти на прехода към устойчиво развитие.	2
Б/ Упражнения (семинари)		
1.	Същност и класификация на глобалните проблеми - социоцентрична, технологична, геополитическа и геоокологична интерпретация.	2
2.	Нравствено-етични, социално-икономически и геоокологични аспекти на съвременното развитие.	2
3.	Природни условия и ресурси. Природна и околна среда. Пространствено-ресурсни аспекти на природоползването.	2
4.	Природно-ресурсен потенциал на Земята – глобални и регионални аспекти.	2
5.	Форми на антропогенен натиск. Екстензивно развитие и експоненциално нарастване.	4
6.	Нарастване темповете и мащабите на икономическо развитие – демографски, отраслови и регионални аспекти.	2
7.	Резултативни глобални проблеми. Уплътняване и съкращаване на географското пространство.	4
8.	Международни екологични отношения и екологична сигурност.	2
9.	Геоокологична политика – глобални, регионални и локални измерения.	2
10.	Геоокологичен мониторинг и политика – методологични, социално-икономически и правово-административни аспекти.	2
11.	Глобални модели за развитие. Основни принципи на глобалистиката.	2
12.	Устойчиво развитие – основни принципи, цели и задачи. Специфика и проблеми на прехода към устойчиво развитие във високо-, средно- и слабо развитите страни.	2
13.	Традиционни и нетрадиционни аспекти на сигурността. Национална, регионална и глобална екологична сигурност.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Същност и традиционна интерпретация на глобалните проблеми.
2	Геоокологична интерпретация на глобалните проблеми.
3	Природно-ресурсен потенциал на Земята. Енергийно-суровинни, хидро-климатични и биологични ресурси.
4.	Многопосочен антропогенен натиск - нарастване броя на населението.

5.	Многопосочен антропогенен натиск - нарастване темповете и мащабите на икономическо развитие - общи и регионални аспекти.
6.	Многопосочен антропогенен натиск - покомпонентни и отраслови аспекти.
7.	Многопосочен антропогенен натиск - милитаризация на общественото развитие.
8.	Резултативни глобални проблеми - природно-ресурсни аспекти - изтощаване на почвените ресурси (ерозия, химично замърсяване, инфраструктурно съкращаване на почвената покривка, настъпление на пустините и др.).
9.	Резултативни глобални проблеми - природно-ресурсни аспекти - изтощаване на биологичните ресурси (намаляване площта и разнообразието на естествената растителност, намаляване броя и видовото разнообразие на дивите животни).
10.	Резултативни глобални проблеми - социално-икономически аспекти - пространствено антропогенно уплътняване или съкращаване на обитаемата антропогенна среда (свръх урбанизация и пренаселеност, недостиг на пространствен ресурс за общественото развитие).
11.	Резултативни глобални проблеми - социално-икономически аспекти - увеличаващ се суровинно-енергиен дефицит (недостиг на храни и медикаменти за все по-големи групи от населението на Земята, промишлено изтощаване и недостиг на рудни и нерудни полезни изкопаеми, тенденция към нарушаване баланса между производство и консумация на енергия и др.).
12.	Резултативни глобални проблеми - социално-икономически аспекти - социално-икономическа и екологична диференциация на жизнения стандарт и глобалната геоекологична отговорност на населението в отделните държави или обществени групи.
13.	Геоекологична политика – глобални, регионални и локални измерения.
14.	Глобални модели за развитие. Основни принципи на глобалистиката.
15.	Устойчиво развитие – основни принципи, цели и задачи.
16.	Устойчиво развитие – главни индикатори и проблеми на прехода в различните типове страни.
17.	Екологична сигурност – глобални и регионални аспекти.
18.	Типологична геоекологична класификация на страните в Европа.
19.	Европейско екологично пространство – специфика на континенталните екологични отношения.
20.	Проблеми на прехода към устойчиво развитие в България.

Библиография по Съвременни глобални и регионални проблеми на човечеството

- Браун, Л., План Б 2.0. София, 2006.
Голубев, Г., Геоекология. Москва, 2006.
Гор, Ал., Застрашената земя. София, 1995.
Денчев, К., Феномен антиглобализма. Москва, 2005.
Дергачев, В., Глобалистика. Москва, 2005.
Димов, Н., Глобализация и регионалност: географска интерпретация. – В: 50 години ГИ на БАН, София, 2000.

- Капица, С., Общая теория роста человечества: сколько людей жило, живет и будет жить на Земле. Москва, 1999.
- Кенеди, П., В подготовка за двадесет и първи век. София, 1995.
- Кинг, А., Б. Шнайдер, Първата глобална революция. София, 1992.
- Клер, М., Войни за ресурси. Новият облик на световния конфликт. София, 2003.
- Комарова, Н., Геоэкология и природопользование. Москва, 2003.
- Кондратьев, К., Глобальные изменения природы и общества на рубеже двух тысячелетий. – Изв. РГО, вып. 5, 2000.
- Костин, А., Экополитология и глобалистика. Москва, 2005.
- Лавров, С., Концепция устойчивого развития: новые идеи и пути. – В: Русское географическое общество Санкт-Петербург, 1995.
- Лавров, С., Реалии глобализации и миражи устойчивого развития. – Изв. РГО, 3, 1999.
- Медоуз, Д., Д. Медоуз, Й. Рандерс, За пределами роста. Москва, 1994.
- Русев, М., Концептуални и институционални рамки на прехода към устойчиво развитие в България. – В: География и туризъм. Китев 2000. Сборник от доклади. София, 2002.
- Русев, М., Б. Колев, Изменения в типологичната геоэкологична класификация на страните в Европа през 1990–2000 г. – Проблеми на географията, 3–4, 2003.
- Русев, М., Глобални проблеми на съвременната цивилизация – традиционна и геоэкологична интерпретация. – Год. на СУ “Св. Кл. Охридски”, книга 2 – География, т. 92, 2003.
- Русев, М., Комплексна стопанска ефективност в европейските страни (класификационни и типологични аспекти). – Год. на СУ “Св. Кл. Охридски”, книга 2 – География, т. 96, 2005.
- Русев, М., Пространствените измерения на глобалния модел ”центр–периферия”. – Геополитика, 1, 2005.
- Русев, М., Обществена география. София, 2008
- Саймон, Д., Неисчерпаемый ресурс. Челябинск, 2005.
- Сдасюк, Г., Модели глобализации и необходимость региональной интеграции. – География в школе, 2, 2002.
- Стиглиц, Дж., Глобализация: тревожные тенденции. Москва, 2003.
- Стоянов, П., Глобализация и регионализация. – В: Сборник статьи "Основные проблемы на географското образование във ВУЗ (в контекста на регионалната политика и регионалното развитие на България)". Свищов, 2001.
- Състоянието на планетата. Доклад на института “Worldwatch” за напредъка към устойчиво общество. София, 1995-2011.
- Чумаков, А., Глобализация. Контуры целостного мира. Москва, 2005.
- Ayres, R., Turning Point. The End of Growth Paradigm. London, 1997.
- Der Fischer Weltalmanach. Zahlen Daten Fakten. Frankfurt am Main, 2000-2011.
- Geographies of global change. Oxford; Cambridge, 1995.
- Gore, Al, Marshall-Plan für die Umwelt (Über die Notwendigkeit einer globalen Umweltpolitik). – Der Spiegel, 19/1992.
- Images économiques du monde, Paris, 2011.
- Meadows, D., D. Meadows, J. Randers. Beyond the Limits. Global Collapse or Sustainable Future. London, 1992.
- Meadows, D.H., D.L. Meadows, etc. The Limits to Growth. New York, 1972.

Mesarovic M., E. Pestel. Menschheit am Wendepunkt. Stuttgart, 1974.
Pickles, J. et al., Environmental Problems in Central and Eastern Europe. London, 2001.
Shmandt, J., C. Ward, Sustainable Development: The Challenge of Transition, Cambridge, 2000.
Trends in Europe and North America. New York and Geneva, 2005.
World Resources. Oxford, 2010.
<http://bio.hit.bg>
<http://ecologia.start.bg/>
<http://environment.about.com/>
<http://nobelpeaceprize.org/>
<http://peacecenter.berkeley.edu/>
http://unfccc.int/essential_background/kyoto_protocol/background/items/1351.php
<http://www.bicc.de/info/about.php/>
<http://www.ceie.org/>
<http://www.cfr.org/>
<http://www.climnet.org/EUenergy/implementation2.htm>
<http://www.clubofrome.org/>
http://www.coalition-on-eufunds.org/ngo_statement_bg.pdf
<http://www.dcaf.ch/>
<http://www.defenders.org/>
<http://www.eea.europa.eu/>
<http://www.ekoobrazovanie.net/index.shtml>
<http://www.ekoobrazovanie.net/index.shtml>
<http://www.fao.org>
<http://www.fao.org/sd>
<http://www.gefweb.org/default.aspx>
<http://www.greenbalkans.org/>
<http://www.greenpeace.org/international/>
<http://www.gwpbg.org/start.htm>
<http://www.ipcc.ch/>
<http://www.iucn.org/>
<http://www.marinrusev.com/>
<http://www.marshallcenter.org>
<http://www.meteo.bg/meteorology/global-change/global.htm>
<http://www.nam.gov.za/>
<http://www.nrdc.org/>
<http://www.oapecorg.org/>
<http://www.unep.org>
<http://www.worldwatch.org/>
<http://www.wwf.org>

Дата:

Съставил: гл. ас. д-р П. Владимирова